

Obdobje med obema vojnama REŠITVE

1. Majniška deklaracija je zahtevala demokratično jugoslovansko državo znotraj Avstro-Ogrske. Krfska deklaracija je predvidevala, da naj bi nova jugoslovanska država nastala na temelju samoodločbe, vendar bi bila ustavna monarhija z dinastijo Karađorđevićev.
2. Država SHS je ob svojem nastanku, 29. oktobra 1918, obsegala Slovenijo (razen Prekmurja), Hrvaško z Istro in Dalmacijo (razen Medžimurja) ter Bosno in Hercegovino. Od večjih pokrajin, ki so bile vključene v nekdanjo Avstro-Ogrsko, je manjkala Vojvodina, ki so jo takoj po koncu prve svetovne vojne zasedli Srbi.
3. Osnovni motiv predstavlja moškega, ki osvetljen s sončnimi žarki trga verige suženjstva. Motiv trganja verig simbolno kaže na svobodo. Kaže na oktobrski čas 1918, ko se je stara Avstrija sesula in dala Slovincem nove možnosti političnega življenja.
4. Razlogi za združitev so: odprto vprašanje severne in zahodne meje, srbsko zavzemanje za združitev vseh Srbov v eni državi, ni bila mednarodno priznana, socialni nemiri v državi, strah pred germanizacijo, želja za ohranitev svojega jezika in kulture, strah pred revolucijo ob koncu vojne, upanje, da bo v novi skupnosti možen hitrejši gospodarski razvoj, ugled Srbije pri antantnih silah ...
5. Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev (Kraljevina SHS) nastane 1. decembra 1918. Pravilna odgovora sta A in Č.
6. a) Stremljenje antante, da pridobi Italijo na svojo stran in jo potegne v vojno proti Avstro-Ogrski, oz. da oslabi trozvezo.
b) Sporazum je Italiji v primeru zmage antante obljubljal velik del slovenskega etničnega ozemlja.
7. a) Italijani niso upoštevali v sporazumu določene mejne črte.
b) Italijanska vojska je prodrla do Vrhnike in Borovnice.
8. Pravilni odgovori so: A, D in E.
9. Fašistični pritisk (požig Narodnega doma v Trstu, 1920), prepoved slovenskega jezika v javnem življenju, intenzivna italijanizacija Slovencev, postopna ukinitvev pouka v slovenskem jeziku, razpustitev slovenskih političnih strank, ukinitvev slovenske hranilnice in združne zveze, prepoved slovenske pridige, izseljevanje Slovencev, priseljevanje Italijanov ...
10. a) Rudolf Maister.

b) Narodni svet za Štajersko ga je povišal v generala ter ga imenoval za poveljnika mesta in vse slovenske Štajerske. Povišali so ga, da bi imel dovolj veliko avtoriteto v nadaljnjih pogajanjih z nemškimi oficirji.

c) General Maister je mobiliziral 3.000 vojakov; razorožil nemško varnostno stražo v Mariboru (1. 11. 1918), zasedel ozemlje do etnične črte na Štajerskem (Tinje-Vovbre-južni del Labotske doline-Špilje-Radgona) že pred koncem vojne, zato je mirovna konferenca to ozemlje priznala Kraljevini SHS.

11. a) A: Alfred Lavrič; B: Franjo Malgaj

b) Slovenska narodna vlada ni pristala na ponujeni sporazum, da bi razmejitvena črta potekala po Zilji in Dravi, ker je hotela dobiti tudi Beljak in Celovec.

c) Jugoslovanska vojska pri posredovanju ni bila uspešna, ker je prišla šele maja 1919, torej prepozno. Pariška mirovna konferenca je za Koroško že razpisala plebiscit.

12. a) Celovško kotlino je razdelila na cono A, ki je bila pod jugoslovansko upravo, in cono B, ki je bila pod avstrijsko upravo. Najprej so predvideli plebiscit v coni A in, če bi bil rezultat ugoden za Kraljevino SHS, bi bil izveden še plebiscit v coni B.

b) Avstrijska propaganda je bila boljša in bolj uspešna, osovražnost Srbov, strah pred srbskim militarizmom, unitarizem, naprednost republikanske ureditve, gospodarske in socialne razmere so bile boljše v Avstriji kot v Jugoslaviji, katoliška država, šibko znanje slovenščine med Slovenci na Koroškem ...

13. Vir A nagovarja volivce, da glasujejo za Avstrijo (zelena), vir B pa, da glasujejo za Jugoslavijo (bela).

14. a) Ne, Avstrija ni zagotavljala obljubljenih pravic.

b) Koroška domovinska služba; od leta 1924 preimenovana v Koroško domovinsko zvezo.

15. Prekmurje je formalno pripadalo Madžarski. Madžarsko je zajela socialistična revolucija. Zaradi bojzani pred širitvijo revolucije so antantne države dovolile Kraljevini SHS zasesti Prekmurje.

16. Trije tabori so: katoliški, liberalni in delavski.

17. Na volitvah je največ glasov dobila Slovenska ljudska stranka, ki je bila najmočnejša stranka znotraj katoliškega tabora. Podpirala jo je večina podeželskega kmečkega prebivalstva, katoliška inteligenca in duhovščina. Podporo je imela zaradi svoje avtonomistične politike, s katero je hotela doseči vsaj delno politično, upravno, gospodarsko in kulturno samostojnost, pa tudi zaradi ponujenih socialnih oblik, ustanavljanja združništva in različnih oblik pomoči.

18. Pravilni odgovori so: C, E in F.

19. Pozitivno: odprli so se novi trgi, na katere je bilo zaradi manjše konkurence lahko prodreti, dobra infrastruktura, zgrajena že v AO, razvit trg kapitala, banke, ki so tovarnam posojale denar, nove tovarne, zgrajene z domačim kapitalom, ugodna je bila splošna izobraženost, dobro razvito strokovno šolstvo ...

Negativno: slovenski prostor je izgubil tradicionalni srednjeevropski gospodarski prostor (trg avstrijske monarhije), slovensko gospodarstvo je izgubilo pristanišče Trst oz. dostop do morja, slovensko gospodarstvo je spremenilo denarno enoto, pri čemer je bilo menjalno razmerje do slovenskega gospodarstva nepravilno, slovenska industrija je začela tehnološko zaostajati in izgubljati stik z zahodnoevropskimi investicijskimi tokovi, slabšanje kvalitete proizvodov ...

20. Problemi kmetov so: velika razdrobljenost kmetijskih posesti, večina kmetov ima premalo obdelovalne zemlje, preveč delovne sile, zato niso konkurenčni veleposestnikom, prihod cenejših pridelkov iz Vojvodine, tehnološko zaostala proizvodnja, nizke cene kmetijskih proizvodov, nove meje, saj je bil dostop do tradicionalnih trgov po ustalitvi državnih meja otežen, protekcionistična politika sosednih držav, velika zadolženost kmečkega prebivalstva ...

21. Stavka železničarjev aprila 1920.

22. a) Diktatura je bila uvedena zaradi velike politične krize v državi, ki so jo junija 1928 povzročili strelji v parlamentu, kjer sta bila ubita dva hrvaška poslanca, smrtno pa je bil ranjen tudi vodja opozicije in Hrvatske kmečke stranke Stjepan Radić. Dogodek je vodil v zaostritev nacionalnega vprašanja med Hrvati in Srbi.

b) Kralj je razveljavil vidovdansko ustavo, razpustil narodno skupščino in vse politične stranke v državi, preganjal politične nasprotnike ter uvedel diktaturo.

23. Oktobra 1929; imenovala se je Kraljevina Jugoslavija.

24. Preureditev Jugoslavije v federativno državo, v kateri bi bila Slovenija avtonomna federativna enota, združitev slovenskega ozemlja v eno politično enoto, priznanje narodne individualnosti, priznanje slovenskega naroda kot naroda, priznanje slovenske zastave, ustanovitev lastnih finančnih zavodov, politična in kulturna svoboda, socialna zakonodaja, razvoj kmečkega in delavskega stanu na Slovenskem.

25. a) Podeželje: prišlo je do velikega padca cen kmetijskih pridelkov, dolgovi kmetov so se povečevali, kmete je pestila dolžniška kriza, kmetje so propadali in se selili v tujino.

Industrija: padec cen industrijskih proizvodov, kriza se je kazala v odpuščanju delavcev in visoki brezposelnosti, večala se je dolžniška kriza in socialna stiska prebivalcev, mnoga podjetja so propadla.

b) V letih krize (1931-35) se je zelo znižala življenjska raven večine prebivalstva. Več kot polovica ljudi ni imela niti toliko dohodkov, da bi plačala stroške za osnovne življenjske potrebe. Socialne podpore so bile nizke in kratkotrajne. Povečalo se je število beračev, številni so se izselili v razvitejše evropske države.

26. a) 1919

b) V okviru univerze je delovalo 5 fakultet: teološka, pravna, filozofska, tehniška in nepopolna medicinska

c) Ker so leta 1929 v težnji po centralizaciji univerzo želeli ukiniti, so Slovenci predlagali, da se univerza poimenuje po kralju Aleksandru Karađorđeviću in tako zagotovili njen obstoj.

27. Narodna galerija, Radio Ljubljana, Akademija znanosti in umetnosti, Narodna in univerzitetna knjižnica, Narodni muzej, Slovensko narodno gledališče, Glasbeni konservatorij v Ljubljani ...

28. Lovro Kuhar - Prežihov Voranc - Samorastniki

Slavko Grum - Dogodek v mestu Gogi

Vladimir Bartol - Alamut

Jože Plečnik - NUK, Žale

France Bevk - Kaplan Martin Čedrmac

Ita Rina - Film Erotikon

Vladimir Šubic - Ljubljanski nebotičnik

Rihard Jakopič - Jakopičev paviljon

Srečko Kosovel - Ekstaza smrti

Leon Štukelj - orodna telovadba